

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2023

IT-TMIEN SENA

IL-MALTI

IL-HIN: Saghtejn

L-Isem u l-Kunjom: _____

Il-Klassi: _____

Għall-istudent/a:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Għall-għalliema:

II-MARKI	It-Taħdit	15	
	Il-Fehim mill-Qari	20	
	Il-Metalingwa	10	
	Il-Kitba	25	
	Il-Letteratura	20	
	Is-Smigh	10	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

IL-ĦANUT TAL-ANTIKITAJIET

Faċċata tal-Ambaxxata Żvediza, kont issib il-ħanut tal-antikitajiet li kellu z-ziju. Darba talabni mmur ngħinu u peress li l-antikitajiet jogħġbuni, kif qalli malajr **ħtaftu fil-kelma**. (par. 1)

Kelli seba' mitt sena mmur biex ikolli idea ta' kif ikun ħanut tal-antikitajiet. Kif wasalt ma stajtx ma ninnotax il-bieb ta' barra. Dan il-bieb li darba kien aħmar, kellu ż-żebgħa mqarqċa u kien mimli brix u taħżiż li wisq probabbli saru minn xi żgħażaġħ li joqogħdu jittantaw ix-xemx għaddejja. Ħasra li spiċċa f'dak l-istat. Min jaf kemm kien sabiħ u impressjonanti meta kien fl-aqwa tiegħu, b'dawk il-panewijiet imqabbża 'l barra u biż-żewġ ħabbatiet goffi għamla ta' sirena! (par. 2)

Kif dħalt, ħadt ir-ruħ xhin ħassejt l-arja friska. Dak il-ħin kont fis-seba' sema iktar u iktar li barra kien hemm xemx li sħajjltha tixrobli għajnejja. Faċċata tal-bieb kien hemm bank fejn iħallsu l-klijenti u warajh bieb li jagħti għal kmajra fejn iz-ziju kien iżomm l-inventarju. Dort waħda mal-kamra biex nara x'kien hemm għall-bejgħ u sib li kien hemm diversi oġġetti u għamara. (par. 3)

Ktieb bil-Franċiż **kien jagħti fil-għajn**. Flejtu sewwa u z-ziju minnufih qalli li dak il-ktieb kellu storja warajh. Urejtu mill-ewwel li ridtu jgħidhieli. (par. 4)

Qalli li fl-1854 fi Franza kien hemm koppja anzjana li **kellha flus biex tagħmel triq fil-baħar**. Kienu jgħixu f'palazz mimli sefturi u mdawwar b'għonna kbar. Kellhom tifel wieħed. Meta mietu, dan it-tifel wiret kolloxx. Iżżewweġ mara sinjura u kellhom tifel li semmewh Jean u baqgħu jgħixu flimkien fl-istess dar. Izda ġara li meta l-missier miet qasir il-għomor, martu u t-tifel telqu mill-palazz, 'il bogħod mill-memorji li kienu jsewdulhom qalbhom u marru jgħixu f'dar oħra. Biex tferrhu wara l-mewt ta' missieru, ommu kienet xtratlu dak il-ktieb. Xi għoxrin sena wara, meta t-tifel kiber u ommu mietet, Jean iddeċieda li jgħix avventura. Ingħaqad ma' grupp ta' baħħara u ma damx wisq li sab ruħu Malta. Il-ktieb kien dejjem iġorru miegħu b'tifkira ta' tfulitu u t'ommu li tant ħadet ħsiebu wara l-mewt ħesrem ta' missieru. Meta kien hawn Malta, iltaqa' ma' tfajla u żżewġu u minħabba f'hekk Jean ma reġax mar lura Franza. (par. 5)

U z-ziju, b'għajnejh idemmghu, qalli li Jean ma kien ħadd ħlief bużnannuh, li f'Malta kien iktar magħruf bħala Ġanni l-Franċiż. Il-ktieb ma kienx għall-bejgħ bħal ħafna oġġetti oħra marbuta miegħu. (par. 6)

Wieġeb il-mistoqsijiet fi kliem skont is-silta li qrajt.

20

1. Ta' liema pajjiż kienet l-ambaxxata ta' faċċata l-ħanut imsemmi?

(marka)

2. X'kienet l-iktar ħaġa li ħajret lill-awtur biex imur jgħin lil zijuh?

_____ (marka)

3. Ikteb **żewġ** karatteristiċi partikolari li kellu l-bieb tal-ħanut li issa tilfu ftit mis-sbuħija tagħhom.

_____ (2 marki)

4. Ikteb prova li l-awtur mar fil-ħanut tal-antikitajiet f'temp saġfi.

_____ (marka)

5. X'taħseb li hu **'inventarju'** u għal xiex kien iservi?

_____ (2 marki)

6. Ikteb l-espressjoni li turi li missier Jean miet t'età żgħira. (*par. 5*)

_____ (marka)

7. Għaliex Jean kien telaq m'ommu mill-palazz meta miet missieru?

_____ (marka)

8. X'tip ta' avventura daħal għaliha Jean meta mietet ommu?

_____ (marka)

9. Għaliex Jean qatt ma mar lura lejn Franza?

_____ (marka)

10. Ikteb id-dettall li jwasslek biex tifhem li z-ziju kellu rispett kbir lejn il-bużnannu.

_____ (marka)

11. Fisser dawn l-espressjonijiet skont kif użati fis-silta:

(3 marki)

a. ħtaftu fil-kelma (*par. 1*) = _____

b. jagħti fil-għajn (*par. 4*) = _____

ċ. kellha flus biex tagħmel triq fil-baħar (*par. 5*) = _____

12. Sib espressjoni mill-paragrafu indikat li tfisser l-istess bħal: (3 marki)
- a. ma kellix paċenzja nistenna (*par. 2*) = _____
- b. ma jkollhomx x'jagħmlu (*par. 2*) = _____
- ċ. ġejt f'sitwazzjoni aħjar (*par. 3*) = _____

Għall-użu tal-għalliema biss (ara l-iskema tal-marki):			
♦ Marki għall-ortografija/puntegġjatura:	2	1	0

IL-METALINGWA

10

1. Imla l-vojt tas-silta skont kif mitlub fil-parentesi. L-ewwel waħda hija lesta bħala eżempju. (4 marki)

Ix-xwejjjaħ Wenzu dejjem **isib** (**verb fl-Imperfett** mill-għerq s-j-b) x'jagħmel fir-razzett li għandu tarf ir-raħal. Kif jegħja jintefa' bilqiegħda _____ (**avverbju tal-post**) sigra tal-ħarrub għax minn dejjem _____ (**verb fil-Perfett min-Nom preferenza**) dak il-post fis-skiet milli l-pjazza tar-raħal. Tul is-sajf, tliet darbiet fil-ġimgħa, uliedu kienu jmorru hdejh _____ sebgha (**particella magħquda mal-artiklu** quddiem nom) ta' filgħaxija u kif jidlam jerħulha flimkien lejn id-dar. Tgħid kif imut Wenzu, x' _____ (**Verb fil-futur** mill-għerq s-j-r) minnu r-razzett?

2. Sib **żball ortografiku f'kull sentenza**, aqta' linja taħtu u wara iktbu sewwa fl-ispazju pprovdut taħt. (3 marki)

- a. Tgħidx x'qata' ħa kif resqet wirdiena hdejn saqajh!

- b. Sħabu ma riedux imorru jilagħbu miegħu.

- ċ. Huma jipreferu jmorru jgħumu milli joqogħdu jiġru bir-rota.

3. Ikteb din id-diskursata qasira bil-**punteġġjatura meħtieġa**.

(3 marki)

“xi ġmiel ta’ ġizirana għandek Minn fejn xtrajtha u kemm tiswa?” Dik xtrajtha mingħand il-ħanut li jismu ‘perli’ ta’ quddiem l-iskola. Swietni 100 ewro. “Kemm hi għolja Ma kellux xi waħda orħos”

25

25

Ikteb in-numru tal-kitba li għażilt: _____

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Taqsimat Ċ: IL-LETTERATURA

► IL-POEZIJA

Aqra din il-poezija u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

20

(10 marki)

Lir-Ramla t'Għawdex ta' Rev. Geoffrey G. Attard

Daqsek lil hadd ma nħobb ja Ramla tiegħi
fil-jiem xemxija tax-xhur twal xitwija;
immut sabiex inħoss ma' wiċċi ramlek
ta' lwien dehbija!

- 5 Meta nintasab fuqek kollok hlewwa
u fuq ir-ramel tiegħek – sodda bnina
inħoss is-sema u l-art jissieħbu miegħi
f'għanja hanina!

- 10 Daqsek lil hadd, għax int għal ftit tnessini
it-toqol tal-imgħoddi kollu diqa
meta ridt nigri, ntir, niġġerra u naħrab
minn dar id-diqa!

- 15 Kemm nifraħ meta int f'dirgħajk teħodni
tħallini nishar miegħek taħt is-sema
kaħlan, filwaqt li l-mewġ ilissen ġrajja
bilkemm tinstema'!

- 20 Mhux hekk jien ngħid għalik fix-xhur sajjija
meta tan-nies il-għagħa jergagħlek f'daqqa;
f'saħna ninkorla għalik waqt li nistenna
ix-xita tfaqqa'.

Inħobbok wisq għax lilek biss baqagħli
biex troddli ftit tal-ferħ f'waqtiet sewdiena
inti l-eżilju f'nofs l-infern ta' ħajti
ferħ 'l-qalb għajjiena.

1. X'tip ta' poezija tissejjah din? Ikteb għaliex billi tispjega l-metrika tagħha.

(2 marki)

2. Mill-poeżija sib u ikteb eżempju ta' **alliterazzjoni** u għid x'effett ried joġġoq biha l-poeta.

_____ (2 marki)

3. Mill-poeżija sib eżempju ta' **onomatopea**.

_____ (marka)

4. Ikkwota **zewġ metafori** mill-poeżija li juru li l-passat tal-poeta ma kienx daqshekk sabiħ.

_____ (2 marki)

5. Fil-poezija tinħass l-intimità tal-poeta huwa u jitkellem mal-bajja tar-ramla.

F'madwar **70 kelma** uri dan kollu **speċjalment kif qed iħaddem xi figuri tad-diskors.** (3)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

► IL-PROŻA

Aqra din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

(10 marki)

GĦADA SEJRIN IL-BAĦAR ta' Antonio Olivari (adattament)

Paniku qisu daqq air-raid biex ma ninsew xejn u ma naslux tard. Malajr se ssibna stivati f'karozza moqlija fiż-żejt tat-triq. Imbagħad it-traġitt. Nagħaġ ta' Bendu lkoll wara xulxin. Sentejn u nofs wara nilmħu l-baħar minn bejn il-bini u wara deċennju nsibu parkeġġ vojta.

Sa fl-aħħar rajna l-bajja. Insibu quddiem wiċċna żewġt irġiel iħarsu bl-ikrah għax inħallulhom umbrella u dekċer minn tagħhom vojta. Insibu nipparkjaw fl-uniku post vakanti – ħdejn skipp! Nippustjaw kollox f'roqgħa u nibdew niddellku. Niġu qisna pingwini mxawtin. Imbagħad daqqa ta' ballun minn tfal li donnhom belgħu werżieq ħaj bl-għajjat. Nixxuttjalhom il-ballun fil-baħar biex niżvoga u nolqot anzjana. Tiġi l-familja tagħha bir-ragħwa f'ħalqha biex tieħu r-raġun.

5

10

Tasal l-għawma. Talba lill-qaddis protettur tal-affarijiet li ġeneralment jinsterqu bħall-mowbajl u ċ-ċwievet. U nċafċfu, inxarrbu lil xulxin u x-xemx titbissmilna – sakemm tisma' għajta oħra: brama tigdem koxxa mbaċċa ta' mara... x'ma tolqothie... u jidher li l-brama trejjet għax koxxitha saret ħamra nar! Dan kollu ġegħelna nitilgħu lura minnufih.

15

Ir-ramel baqa' mwaħħal magħna, donnu jridna neħduh id-dar. Issa kemm ninxfu ftiit iħarsu lejn il-krejnijiet sakemm ninqlew bir-raġġi tax-xemx. Imbagħad lura fit-traffiku sad-dar fejn mistennija nagħmlu sagħtejn insuqu tlikki tlikki u lejl inwaħwħu bi ħruq ma' kullimkien.

Kuljum sejr in il-baħar, illum, għada u ma nafx sa meta! Imma għada ergajna sejr in... sejr in... sejr in il-baħar is-sena kollha!

20

1. Mill-ewwel paragrafu tas-silta liema figura tad-diskors qed juża l-awtur biex joħloq atmosfera ta' paniku? Ikkwota eżempju tagħha.

(2 marki)

2. Mill-ewwel paragrafu sib eżempju ta' **iperbole** u iktib l-effett li jrid joħloq l-awtur bl-użu tagħha.

(2 marki)

3. Għaliex sabu żewġt irġiel iħarsulhom bl-ikrah hekk kif waslu fuq ix-xtajta?

_____ (marka)

4. Sib eżempju ta' **personifikazzjoni** u ikteb x'ried jgħid l-awtur permezz tagħha.

_____ (2 marki)

5. X'ried ifisser biha l-awtur l-aħħar sentenza (linji 20-21)? Iddiskuti dan kollu, **f'madwar 70 kelma**, fid-dawl ta' dak li hemm miktub fis-silta.

_____ (3 marki)

IL-FEHIM MIS-SMIGH:**Pajjiżna jżid fil-popolazzjoni (Rapport taċ-ċensiment tal-2021)****10****Taħriġ A: Wieġeb dawn il-mistoqsijiet skont dak li smajt fis-silta.** (5 marki)

a. Liema żewġ fatturi ġew influwenzati bid-dhul tal-barranin f'pajjiżna?

b. Liema hija l-lokalità bit-tielet l-akbar popolazzjoni?

ċ. Għaliex il-popolazzjoni fil-Belt Valletta naqset hafna wara t-Tieni Gwerra Dinjija?

d. Semmi raġuni waħda għaliex ftit hemm tama li l-popolazzjoni tal-Belt Valletta se terġa' tirkupra.

Taħriġ B: Imla l-vojt b'informazzjoni komplimentari (tinkludi numri) skont dak li smajt fis-silta. (5 marki)

a.	1842	
b.		il-popolazzjoni tal-Gżejjer Maltin fl-2021
ċ.	52%	
d.		abitanti f'Tas-Sliema għal kull kilometru kwadru
e.	5,157	

TMIEM IL-KARTA